

Uwagi do projektu Planu Strategicznego WPR 2021-2027 (PL wersja grudzień 2020)

I. Uwagi ogólne:

Dokument jest na dość dużym poziomie ogólności. W wielu miejscach brakuje istotnych danych, niezbędnych do jego oceny, np. wysokości wsparcia.

Analizując priorytety Planu Strategicznego WPR 2021-2027 wskazane są potrzeby wspierania godziwych dochodów gospodarstw rolnych oraz zwiększenia zorientowania na rynek, co jest podejściem słusznym. Analizując priorytety Planu Strategicznego WPR 2021-2027 wskazane są m.in. potrzeby wspierania godziwych dochodów gospodarstw rolnych oraz zwiększenia zorientowania na rynek, co jest podejściem słusznym. **W naszej ocenie brak jest jednak w przedłożonym projekcie PS WPR odpowiedniego do potrzeb wsparcia form wspólnego działania rolników oraz mieszkańców wsi, poprzez wsparcie już działających i nowotworzonych podmiotów, w szczególności spółdzielni.** Prowadzenie wspólnych przedsiębiorstw obniża koszty działania na rynku, poprawia dochody rolników oraz ułatwia funkcjonowanie mieszkańców wsi.

Bez wyraźnej poprawy gospodarczego zorganizowania rolników w spółdzielnie, w tym mające status uznanej organizacji producentów (*preferowane przez Komisję Europejską*) – pozwalające zrekomensować spadającą dochodowość produkcji rolnej oraz zwiększone koszty funkcjonowania wynikające z nowego podejścia UE - **bardzo trudno będzie rolnikom wypełnić tak wysoko postawione wymagania w zakresie dobrostanu, ekologii, ochrony klimatu i środowiska, w szczególności wynikające z Europejskiego Zielonego Ładu.**

Jednocześnie, tak jak dotychczas w PROW, brakuje uwzględnienia w dostępie do funduszy dużej części istotnych działań w ramach PS WPR form wspólnego gospodarowania jak rolnicze spółdzielnie produkcyjne (prowadzące wspólne gospodarstwa rolne – którymi członkami są głównie rodziny rolnicze). Dotyczy to zarówno wsparcia w sferze dopłat bezpośrednich, produkcji, wsparcia inwestycji w gospodarstwach, jak i dopłat do ubezpieczeń. Tylko dlatego, że rodziny te działają wspólnie, są karane brakiem dostępu do funduszy rozwoju. Zbyt duża koncentracja środków wsparcia na małych indywidualnych gospodarstwach, może skutkować znacznym ograniczeniem rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

Pojawiają się nowe działania, z których najbardziej kontrowersyjne to Ekoschematy. Kluczowe znaczenie będzie miała wysokość wsparcia. Ekoschematy mają być dobrowolne, ale zaplanowane mechanizmy finansowe wskazują, że jeśli rolnik do nich nie przystąpi to otrzyma dopłaty o około 30% mniejsze niż do tej pory.

Z pomocy wyłączony został cały sektor drobiarski. Prawdopodobnie wpłynie to negatywnie na rozwój sektora, ponieważ projektowane rozwiązania w praktyce będą obowiązywać do 2030 roku.

Nowe działania – dopłata do ubezpieczeń upraw oraz dopłata do towarzystw ubezpieczeń wzajemnych uwzględniają jedynie pokrycie ryzyka kłęskowego. Brakuje mechanizmu, działania wspomagającego budowę funduszy rezerwowych na czas niskich cen produktów.

II. Uwagi i wnioski szczegółowe:

1. Interwencje sektorowe - dla tzw. pozostałych sektorów oraz pszczelarstwa (str. 40-44 oraz 80 i dalsze projektu PS WPR)

dotyczy Art. 39, 40, 49, 59, 60 61, 62, 63 projektu rozporządzenia o Planach strategicznych WPR

- 1) W projekcie Planu Strategicznego WPR 2021-2027 dla Polski, **brak zapisów dotyczących wsparcia sektorowego do 5% corocznych obrotów uznanych organizacji producentów w kluczowych dla polskiego rolnictwa sektorach**, w szczególności: zbóż, nasion roślin oleistych, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, mięsa drobiowego, wołowiny i cielęciny, baraniny i koziny (sektory wspierane wskazane w art. 1. ust. 2 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013 oraz szczegółowy wykaz produktów w Załączniku I do tego rozporządzenia).

Wnioskujemy o uzupełnienie brakujących w/w zapisów w Planie Strategicznym WPR 2021-2027 dla Polski oraz wpisanie wsparcia sektorowego w wysokości 5% dopuszczonego zapisami projektu rozporządzenia o Planach Strategicznych WPR.

Wnioskujemy o uzupełnienie brakujących w/w zapisów w PS WPR w zakresie sektora pszczelarstwa.

- 2) **Wnioskujemy** również o wprowadzenie do PS WPR zapisów w zakresie *uproszczonej ścieżki uzyskania statusu uznanej OP dla podmiotów działających co najmniej 5 lat na rynku*, w szczególności spółdzielniom skupowym, produkcyjnym, przetwórczym i grupom producentów rolnych oraz umożliwienie udzielania w/w wsparcia sektorowego w wysokości 5% obrotów tym podmiotom, w okresie przejściowym do czasu uzyskania statusu uznanej OP.

Uzasadnienie:

Planowane przez Komisję Europejską **wsparcie sektorowe** w ramach WPR UE 2021-2027 dla uznanych organizacji producentów (OP) zgodnie z art. 152 i dalsze Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013 – w wysokości do **5% corocznych obrotów organizacji**, będzie silnym wsparciem ekonomicznym tych podmiotów. Istotnie będzie oddziaływać także na utrzymanie dochodowej działalności rolniczej zrzeszonych w takich organizacjach rolników, ale także będzie ważnym wsparciem podmiotów przetwórczych i usługowych w rolnictwie, mających status uznanej OP (zrzeszających rolników) lub będących członkami takich organizacji.

Komisja wskazuje, że **organizacje producentów będą głównymi podmiotami wsparcia sektorowego. Wsparcie to, wprowadzane właśnie teraz dla szeroko rozumianych sektorów rolnych, odczytujemy jako wsparcie celowe dla utrzymania sektorów produkcji rolnej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego na poziomie UE, jak również jako wzmocnienie procesów integracji i konsolidacji. Jest to w naszej ocenie również rekompensata, za coraz większy udział w budżecie UE kwot przeznaczanych na ochronę środowiska i klimatu.**

W Polsce uznane OP występują jedynie w sektorze owoców i warzyw – działa ich obecnie **ok. 220**. Według danych KE z 2017 r. w krajach UE działa **3500 uznanych organizacji producentów lub ich zrzeszeń**. Dla zobrazowania **stanu przygotowania do uzyskiwania w/w wsparcia sektorowego**, poniżej zaprezentowane są dane dla krajów, w których tych podmiotów jest najwięcej. **We Francji uznanych OP lub ich zrzeszeń było 759 w 2017 roku** (w tym m.in. 259 w sektorze owoców i warzyw, 134 w sektorze wołowiny i cielęciny, 104 w sektorze wina, 71 w sektorze mleka i przetworów mlecznych, 66 w sektorze baraniny i koziny, 44 w sektorze mięsa drobiowego, 33 w sektorze wieprzowiny), **w Niemczech 658** (m.in. 163 w sektorze mleka i przetworów mlecznych, 143 w sektorze płatków, 105 w sektorze wina, 52 w sektorze wieprzowiny, 45 w sektorze wołowiny i cielęciny, 31 w sektorze owoców i warzyw, 25 w sektorze mięsa drobiowego, 12 w sektorze baraniny i koziny),

we Włoszech 563 (m.in. 304 w sektorze owoców i warzyw, 151 oliwa z oliwek i oliwki stołowe, 49 w sektorze mleka i produktów mlecznych), **w Hiszpanii 588** (w tym 574 w sektorze owoców i warzyw, 11 w sektorze mleka i produktów mlecznych) – szczegółowe dane wskazane zostały w załączniku do pisma. Zachodzi również proces coraz większej konsolidacji OP i ich zrzeszania się. Można szacować, że podmioty, które nie mają jeszcze statusu uznanej OP, będą dążyć do jego uzyskania po zatwierdzeniu wsparcia sektorowego przez KE w ramach WPR UE 2021-2027.

Powyższe dane potwierdzają, że **w krajach tych, na kluczowych dla nich rynkach produkcji rolnej i przetwórstwa rolnego działają uznane organizacje producentów oraz ich zrzeszenia**. Należy podkreślić, że zazwyczaj mające wielu członków uznane OP (zazwyczaj dziesiątki, setki członków), dysponują znacznym potencjałem gospodarczym i organizacyjnym, tym bardziej wielokrotnie większy potencjał mają zrzeszenia OP.

Dystans w zakresie zorganizowania gospodarczego jaki dzieli polskich rolników do rolników w krajach Zachodniej Europy jest ogromny. W krajach tych od 60 do blisko 100% rolników jest członkami najczęściej spółdzielni o znacznym potencjale gospodarczym, z których już obecnie duża część ma status uznanych OP (znaczną część spółdzielni prowadzi również przetwórstwo) oraz jest członkiem zrzeszenia OP.

Rolnictwo UE oparte jest na coraz mocniej zorganizowanych formach gospodarczych – organizacje producentów, zrzeszenia organizacji producentów, organizacje międzybranżowe/ organizacje ponadnarodowe – działające głównie jako spółdzielnie I stopnia (spółdzielnie podstawowe), spółdzielnie II stopnia (pełniące rolę związków gospodarczych) oraz spółdzielnie międzybranżowe.

Polscy rolnicy, również mający produkcję towarową, w zdecydowanej większości nie są zorganizowani gospodarczo. Jest to największa słabość polskiego rolnictwa. W części sektorów produkcji rolnej już dziś jest bardzo trudna sytuacja ekonomiczna m.in. na rynku trzody chlewnej, bydła mięsnego, drobiu, dotkniętych dodatkowo problemami w związku z trwającą epidemią COVID-19. Dane rynkowe oraz liczne badania instytutów, ekspertyzy wskazują, że dochodowość produkcji rolnej będzie systematycznie spadać.

Uwzględniając powyższe dane z krajów Zachodniej Europy należy zgodzić się ze stwierdzeniem, że korzyści organizacyjne i finansowe rolników i przetwórców produktów rolnych z krajów Zachodniej Europy, w stosunku do polskich rolników i przetwórców, będą skokowo rosnąć w kolejnych latach.

Mając powyższe na uwadze można stwierdzić, że po wdrożeniu przez KE zaplanowanego wsparcia sektorowego (dla szeroko rozumianych sektorów produkcji rolnej i przetwórstwa) do 5% corocznych obrotów uznanych OP w krajach UE nastąpi dynamiczny proces tworzenia nowych OP, konsolidacji już działających organizacji oraz tworzenia zrzeszeń OP, celem uzyskiwania w/w wsparcia dla **zmniejszenia kosztów działania, utrzymania dochodów z produkcji rolnej oraz zwiększenia potencjału gospodarczego OP i ich zrzeszeń z UE wobec podmiotów spoza UE**, w tym o zasięgu globalnym, dostarczających produkty rolne i żywność na rynek UE. Ma to związek z kolejnymi podpisywanymi umowami handlowymi przez UE, w ramach globalnej liberalizacji handlu.

2. Interwencje II filaru

dotyczy Art. 71 projektu rozporządzenia o Planach strategicznych WPR

1) Nazwa interwencji (str.125 proj. PS WPR):

Jest: Tworzenie i rozwój grup producentów rolnych i organizacji producentów

Wnoskujemy o zmianę nazwy interwencji na:

Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych

(zgodnie z kolejnością wskazania beneficjentów tego wsparcia w PS WPR)

Uzasadnienie:

Zgodnie z projektowanymi przez Komisję Europejską rozwiązaniami na lata 2021-2027 (w praktyce do 2030 roku), głównymi podmiotami wspieranymi sektorowo i rynkowo są uznane organizacje producentów w sektorach produkcji rolnej i przetwórstwa rolnego. Grupy producentów rolnych zarówno w dotychczasowych perspektywach finansowych UE, jak i nowej projektowanej perspektywie na lata 2021-2027 są formą przejściową – do czasu uzyskania statusu uznanej OP. Według danych KE w 2017 roku w UE działało 3500 uznanych OP i ich zrzeszeń.

2) **Opis zakresu interwencji** (str.125 proj. PS WPR):

Wsparcie:

Wnioskujemy o zwiększenie okresu wsparcia na powstawanie OP/GPR z 3 do 7 lat (zgodnie z uzgodnieniami ze spotkań sektorowych prowadzonych w MRiRW w styczniu 2020 r., co wpisuje się w okres programowania UE 2021-2027, w praktyce 2023-2029 (7 lat) uwzględniając zasadę n+2 (stosowana jest również zasada n+3 – w takim przypadku projektowane rozwiązania sięgnęłyby roku 2030). Zapis do PS WPR podajemy poniżej:

- obejmuje okres kolejnych **7 lat** od powstania OP/GPR

W odniesieniu do nowych członków OP/GPR, którzy przystąpią do GPR/OP po pierwszym roku działalności GPR/OP - po uwzględnieniu w/w zapisu o 7 letnim wspieraniu OP/GPR, zapis o nowych członkach **staje się bezprzedmiotowy** (nowi członkowie objęci są wówczas wsparciem od dnia uzyskania członkostwa w OP/GPR).

(w przypadku potrzeby zawarcia w PS WPR zapisu dotyczącego wsparcia nowych członków, **wnioskujemy** o zwiększenie obecnie wpisanego do projektu PS WPR 3-letniego okresu wsparcia nowych członków OP/GPR **do 6 lat**, z zastrzeżeniem, że okres ten nie może przekroczyć zatwierdzonego okresu wspierania OP/GPR w ramach tego rodzaju interwencji).

Uzasadnienie:

3 letni okres wsparcia tworzenia OP/GPR jest zbyt krótki. W Polsce jest bardzo niski stopień gospodarczego zorganizowania rolników – jeden z najniższych w UE. Zapisy projektu rozporządzenia o Planach strategicznych WPR dopuszczają 7 letni okres wspierania tworzenia OP/GPR.

W zakresie przeznaczenia wsparcia na tworzenie OP/GPR:

Do zapisu: Jednocześnie beneficjent ma następujące zobowiązania:

- **Wnioskujemy**: Obowiązek przeznaczenia min. **50%** uzyskanego wsparcia na środki trwałe (zamiast 60%);
- **Wnioskujemy**: obowiązek przeznaczenia min. 15% uzyskanego wsparcia na działania związane z ochroną klimatu i środowiska (działania te mogą być realizowane w ramach obowiązku przeznaczenia min. **50%** uzyskanego wsparcia na środki trwałe);
- **Wnioskujemy**: możliwość przeznaczenia **max. 20%** uzyskanego wsparcia na koszty administracyjne, lecz **nie więcej niż 150 tys. zł** za dany rok działania OP/GPR (zamiast 10%).

Uzasadnienie:

Zapisany w projekcie PS WPR obowiązek przeznaczenia min. 60% uzyskanego wsparcia na środki trwałe może okazać się zbyt wysoki, biorąc pod uwagę dotychczasowy brak wymagań w tym zakresie. Proponujemy wymóg 50%-wy, z uwagi na konieczność zachowania pewnej elastyczności w działalności OP/GPR. Podmioty, które będą chciały inwestować w środki trwałe większy udział środków na tworzenie zachowują takie prawo.

Zapisany w projekcie PS WPR limit przeznaczenia max. 10% uzyskanego wsparcia na koszty administracyjne organizacji lub grupy producentów może być w wielu przypadkach zbyt niski, aby pokryć koszty wykonywania zadań zarządu, rady nadzorczej, obsługi księkowej, obsługi zadań administracyjnych (przy OP/GPR mającej 10 mln zł obrotu rocznie – łączna kwota na pokrycie w/w kosztów administracyjnych wyniesie 8.300 zł brutto/ miesięcznie – w przypadku dwa razy mniejszego obrotu będzie to ~ 4000 zł brutto/miesięcznie). Wnioskowane 20% przy jednoczesnym ograniczeniu kwotowym do 150 tys. zł/rocznie, w naszej ocenie będzie limitem lepiej dostosowanym do rzeczywistych potrzeb zarządzania i prowadzenia działalności OP/GPR. Wnioskowane rozwiązanie uwzględnia ciągle niską świadomość ekonomiczną producentów rolnych, w szczególności w zakresie funkcjonowania przedsiębiorstw potencjalnych członków OP/GPR – świadomość ta rośnie, organizacje i grupy stosują potrącenia od obrotów z członkami na rzecz pokrywania kosztów administracyjnych, lecz w naszej ocenie świadomość ta jest obecnie jeszcze zbyt niska i pokrywanie w/w kosztów wymaga wspierania w dużej mierze w oparciu o środki z dotacji).

3) **Wysokość wsparcia** (str.127)

Corocznie 10% wartości udokumentowanych rocznych przychodów netto ze sprzedaży produktów lub grup produktów (...) - jest w naszej ocenie prawidłowa, adekwatna do niskiego stopnia zorganizowania rolników w Polsce

W zakresie wysokości wsparcia wnioskujemy:

Roczny maksymalny poziom wsparcia na beneficjenta:

– **nie stosowanie limitów kwotowych**, pozostawiając jedynie ograniczenie **10% wartości udokumentowanych rocznych przychodów netto** ze sprzedaży produktów lub grup produktów OP/GPR,

(w przypadku konieczności wpisania limitu kwotowego, wskazanie 100% Euro/rok w przypadku GPR oraz 300% Euro/rok w przypadku OP)

albo

– w przypadku grup producentów rolnych mających **poniżej 20 członków** – **do 100% Euro/rok**, mających **co najmniej 20 członków do 150% euro/rok** (dla grup producentów rolnych: będących członkami związku grup producentów rolnych zwiększenie wsparcia o **30% euro/rok*****)

– w przypadku organizacji producentów mających **poniżej 30 członków - do 300% Euro/rok**, mających **co najmniej 30 członków – do 400% euro/rok**, mających **co najmniej 50 członków – do 500% euro/rok** (dla organizacji producentów: będących członkami zrzeszeń organizacji producentów zwiększenie wsparcia o **30% euro/rok*****)

***Zwiększone wsparcie będzie możliwe do uzyskania pod warunkiem, że grupy producentów rolnych/organizacje producentów będą sprzedawać w danym roku działalności do swojego związku/zrzeszenia co najmniej 30% wielkości produkcji wyprodukowanej przez członków grupy producentów rolnych/organizacji producentów w danym roku działalności.

Uzasadnienie:

Zakładając, że 100% Euro/rok równe jest 100 tys. Euro/rok oraz uwzględniając, że **uznane organizacje producentów i ich zrzeszenia są według Komisji Europejskiej głównymi podmiotami wsparcia – jako formy docelowe działania rolników na rynku, wnioskujemy o wsparcie tworzenia OP i GPR jak powyżej – z wyraźnym promowaniem tworzenia organizacji producentów.** Zgodnie z obowiązującymi obecnie wymogami, organizacja producentów musi mieć co najmniej 10 członków, natomiast grupa producentów min. 5 członków. Biorąc pod uwagę powyższe wymogi oraz jednoznacznie wskazane przez KE wspieranie funkcjonowania rolników z UE na rynkach poprzez członkostwo w organizacjach producentów, wnioskujemy jak powyżej. Jednocześnie należy podkreślić, że projektowany obecnie a następnie **wdrażany system wsparcia powinien promować podmioty o większej liczbie członków.** Zapisy przedłożonego do konsultacji projektu PS WPR są z tym założeniem sprzeczne – bowiem promują tworzenie zazwyczaj mało liczne GPR. Biorąc pod uwagę, że grupy producentów rolnych są jedynie formą przejściową, nie powinny być formą uprzywilejowaną w rozrachunku ekonomicznym w stosunku do organizacji producentów – wręcz przeciwnie promowane winny być głównie OP. Zaproponowane w projekcie PS WPR rozwiązania powielają dotychczasowy schemat tj. tworzenia małowalcznych GPR (5-6 członków), co w efekcie doprowadziło do likwidacji ok. 1000 GPR w ostatnich 6 latach, powstałych w latach 2004-2013. W ramach perspektywy 2014-2020 tworzone są również głównie GPR, których większość ma 5-6 członków. W naszej ocenie należy wyciągnąć z w/w danych wnioski. Jest to wynikiem stosowania kwotowych limitów pomocy lub braku gradacji kwoty wsparcia, w zależności od liczby członków (organizacje/grupy mające więcej członków powinny otrzymywać znacznie większą kwotę wsparcia). Brak limitu kwotowego, naturalnie sprzyjałby zwiększaniu się liczby członków OP/GPR. Jednocześnie dotychczasowe doświadczenia procesu tworzenia GPR wskazują, że **brak gradacyjnego systemu wsparcia, aby promować podmioty o większej liczbie członków, o co KRS wnioskowała w ramach prac nad rozwiązaniami do PROW 2014-2020 – jest jedną z głównych przyczyn tworzenia GPR o tak małej liczbie członków a w konsekwencji ich likwidacji po okresie otrzymywania dotacji.**

III. Wsparcie inwestycji - w zakresie poziomu wsparcia inwestycji:

Wnioskujemy o ustalenie większego o 20-30% poziomu wsparcia inwestycji realizowanych przez podmioty o charakterze wspólnego działania rolników na rynku, jak np. spółdzielnie i ich związki, organizacje producentów, grupy producentów, zrzeszenia OP, związki GPR, w porównaniu z poziomem wsparcia inwestycji realizowanych przez indywidualnych rolników.

Uzasadnienie:

Będzie to sprzyjało tworzeniu i rozwojowi spółdzielni, organizacji producentów, grup producentów oraz ich zrzeszeń i związków, m.in. w celu wspólnego zakupu sprzętu rolniczego, budowy magazynów, przechowalni, itp., co znacznie obniży koszty jednostkowe funkcjonowania gospodarstw. Przy obecnych wysokich i ciągle rosnących kosztach sprzętu rolniczego lub budowy infrastruktury potrzebnej do obsługi gospodarstw rolnych, wnioskowane podejście wpłynie na poprawę dochodów z produkcji rolnej oraz przeciwdziałać będzie wpadaniu producentów rolnych w spiralę niewydolności finansowej (co już dziś dotyczy dużej części rolników, ich liczba szybko rośnie). Poprawiać to będzie również efektywność ekonomiczną gospodarstw rolnych.

IV. Interwencje związane z rozwojem obszarów wiejskich (Rozdział IV, str. 83, 87, 88 projektu rozporządzenia o Planach strategicznych WPR) (w zakresie zakładania przedsiębiorstw wiejskich)

dotyczy Art. 64, 69, projektu rozporządzenia o Planach strategicznych WPR

Wnioskujemy o wpisanie do PS WPR wsparcia na zakładanie przedsiębiorstw wiejskich o charakterze wspólnotowym, w szczególności spółdzielni, np. spółdzielni rolników, spółdzielni energetycznych, innych spółdzielni m.in. spółdzielni zaopatrzeniowych dla rolnictwa, spółdzielni wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, spółdzielni zaopatrzeniowych i usługowych dla mieszkańców wsi, itp. – na pokrycie kosztów zakładania tych przedsiębiorstw (koszty rejestracji i przygotowania związanej z tym dokumentacji, koszty zarządcze, obsługi księgowej, administracyjne, koszty związane z tworzeniem przedsiębiorstwa) – do 100 tys. Euro zgodnie z projektem rozporządzenia o Planach Strategicznych WPR – art. 69).

Wnioskujemy o włączenie do w/w wsparcia zakładanie zrzeszeń organizacji producentów/ związków grup producentów rolnych, w zakresie pokrywania kosztów rejestracji i przygotowania związanej z tym dokumentacji, koszty zarządcze, obsługi księgowej, koszty administracyjne związane z prowadzeniem działalności zrzeszenia OP/ związku GPR) - lub zapisanie wsparcia pozainwestycyjnych kosztów działania zrzeszeń OP i związków GPR w ramach innej interwencji PS WPR.

Uzasadnienie:

W Polsce występuje bardzo niska integracja rolników, mieszkańców wsi – w przeciwieństwie do krajów Zachodniej Europy. Działające i ciągle powstające nowe w tych krajach różnego typu spółdzielnie spełniają bardzo ważną funkcję dla lokalnej społeczności. Niekorzystna obecna sytuacja w Polsce w tym zakresie mogłaby zostać znacznie poprawiona poprzez **zakładanie przedsiębiorstw wiejskich o charakterze wspólnotowym**. W Polsce dotychczas takie inicjatywy nie były w zasadzie wspierane finansowo np. spółdzielnie rolników, które mimo uchwalenia Ustawy o spółdzielniach rolników w 2018 roku, nie powstają m.in. z powodu braku wsparcia na rozpoczęcie działalności. Podobnie rzecz się ma ze spółdzielniami energetycznymi. Jako przykład spółdzielni, które powstają, ponieważ mają zapewnione wsparcie na zakładanie są spółdzielnie socjalne – mające swoją specyfikę i odrębny system pomocy finansowej.

Istotne jest również uruchomienie wsparcia na **zakładanie zrzeszeń organizacji producentów/ związków grup producentów rolnych, w tym kosztów pozainwestycyjnych ich funkcjonowania**. Podmioty te nie powstają, głównie z powodu braku wsparcia w/w kosztów.

Przy obecnym podejściu Komisji Europejskiej **państwa członkowskie UE mają dużą elastyczność w opracowywaniu PS WPR 2021-2027, mogą kreować priorytety i rodzaje wsparcia zgodnie z potrzebami kraju.**

V. ciąg dalszy - uwagi do poszczególnych działań wsparcia:

1) Ekoschematy

Bardzo wysoko postawione wymogi w zakresie ekoschematów.

Uzasadnienie

Niskie zorganizowanie rolników w spółdzielnie, w szczególności o statusie uznanej organizacji producentów, nie pozwala zrekompensować narzuconych kosztów związanych z realizacją ekoschematów, powiązanych z wysokością dopłat bezpośrednich.

2) Podstawowe wsparcie dochodów do celów równoważności

Wsparcie dochodów w gospodarstwach – brak podania minimalnych wymagań, które będą uprawniać do uzyskania płatności.

Uzasadnienie:

Nieznane minimalne wymagania, nie pozwalają ocenić tej formy wsparcia

3) Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW)

Możliwość uzyskania wsparcia, płatności ustalone na dotychczasowym poziomie, ale nie jest bezpośrednio wskazane, czy do płatności będą się kwalifikować także elementy krajobrazu wskazane w części dotyczącej jednolitej płatności obszarowej, jak to było dotychczas - potrzebne doprecyzowanie zasady delimitacji obszarów

Uzasadnienie:

Przy obecnym zapisie brak możliwości oceny formy wsparcia.

4) Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji krów

Zniesienie wymogu posiadania 3 sztuk zwierząt w województwach, w których średnia gospodarstw jest mniejsza od krajowej sprawi, że pomoc stanie się bardzo rozproszona a jej efekty zmniejszone.

Uzasadnienie:

Zniesienie wymogu posiadania odpowiedniej liczby zwierząt hamuje rozwój gospodarstw.

5) Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do młodego bydła

Gospodarstwa, które posiadają mało użytków rolnych, a posiadające duże stada bydła zostaną nie objęte dopłatami z uwagi na przekroczenie wymaganej obsady zwierząt w gospodarstwie, która ma wynosić od 0,5 do 1,5 DJP/ha UR.

Uzasadnienie:

Poszkodowana zostanie duża część rolników, którzy w dużej mierze dzierżawią grunty.

6) Inwestycje zapobiegające ASF

W związku z spadkiem pogłowia trzody chlewnej w kraju oraz likwidacją stad w celu zapobieganiu wystąpienia wirusa ASF wymóg utrzymania co najmniej 50 sztuk trzody chlewnej powinien zostać zniesiony.

Uzasadnienie:

Możliwością skorzystania z działania umożliwiającego ochronę przed ASF-em powinny być objęte wszystkie gospodarstwa utrzymujące trzodę chlewną.

7) Szkolenia zawodowe rolników

Wnioskujemy o zmianę nazwy działania na:

Doskonalenie zawodowe rolników i mieszkańców wsi oraz działalność informacyjna

oraz o poszerzenie działania o podjęcie działań w celu upowszechnienia tworzenia w Polsce organizacji producentów/ grup producentów, ze szczególnym uwzględnieniem przyjaznej dla rolników formy spółdzielni oraz innego typu spółdzielni m.in. spółdzielni rolników, spółdzielni energetycznych, spółdzielni zaopatrzeniowych dla rolnictwa, spółdzielni wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, spółdzielni zaopatrzeniowych i usługowych dla mieszkańców wsi, itp. (na wzór spółdzielni w krajach Zachodniej Europy) – prowadzenie kampanii informacyjnych w mediach, organizowanie szkoleń i doradztwa dla rolników i mieszkańców wsi, szkolenie kadr doradztwa, etc. Wnioskujemy o uwzględnienie powyższego w tematyce planowanych działań informacyjnych, szkoleń oraz doradztwa.

(uwaga o objęciu w/w dotyczy również interwencji o nazwie **Kompleksowe doradztwo rolnicze** oraz interwencji **Doskonalenie zawodowe kadr doradczych**)

Uzasadnienie:

Potrzebne jest szersze ujęcie w zakresie szkoleń i doradztwa dla rolników, mieszkańców wsi oraz w zakresie rozwoju kadr doradczych. Obszary wiejskie mają zbyt niski poziom nasycenia przedsiębiorstwami, w szczególności o charakterze wspólnego działania na rynku lub świadczących określone usługi dla rolników i społeczności lokalnej na OW. Powoduje to coraz większe rozwarstwienie w dochodach mieszkańców wsi w porównaniu z dużo większymi dochodami mieszkańców miast. Potrzebna jest ciągła kampania informacyjna w mediach, organizowanie szkoleń i doradztwa w w/w zakresie, aby poprawić obecny stan.

VI. Uwagi w zakresie uproszczenia ścieżki uzyskiwania statusu uznanej OP oraz potrzebnych działań informacyjnych i szkoleniowo-doradczych

- **Wnioskujemy o ograniczenie szczegółowości zapisów w Planie Strategicznym WPR 2021-2027 dla Polski**, aby możliwe było uproszczenie krajowych wymogów oraz dokumentacji w zakresie uzyskiwania statusu uznanej OP/GPR i pomocy finansowej na ich tworzenie – *ograniczając je do wymogów w przepisach UE*,
- Podjęcie działań w celu **upowszechnienia tworzenia w Polsce organizacji producentów/grup producentów**, ze szczególnym uwzględnieniem przyjaznej dla rolników formy spółdzielni oraz innego typu spółdzielni m.in. spółdzielni rolników, spółdzielni energetycznych, spółdzielni zaopatrzeniowych dla rolnictwa, spółdzielni wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, spółdzielni zaopatrzeniowych i usługowych dla mieszkańców wsi, itp. *(na wzór spółdzielni w krajach Zachodniej Europy)* – *prowadzenie kampanii informacyjnych w mediach, organizowanie szkoleń i doradztwa dla rolników i mieszkańców wsi, etc.* **Wnioskujemy** o uwzględnienie powyższego w tematyce planowanych działań informacyjnych, szkoleń oraz doradztwa.

Krajowa Rada Spółdzielcza
15.02.2021 r.